

Δαυίδ Κουρηνος. Ανδρ. Τραυζένος
4446

ορα Αίνος Τ. 9. σ. 236⁶

ΘΕΟΔΩΡΑ
ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ Ψ ΠΟΝΤΟΥ
ΣΟΥΛΤΑΝΑ Ε ΑΝΑΤΟΛΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χροσινδῦ)

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Τραπεζούντος μετὰ τὴν οἰκογένειάν του, τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς ἀξιωματοῦχους του, ἐφθασεν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ μετὰ ὀλιγοήμερον ἐκεῖ διαμονὴν ἀπεστάλη εἰς τὸν ὀριστικὸν τόπον τῆς ἐξορίας του, εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ Μέλανος "Ορους («Καρά Μπαλκάν») παρὰ τὸν παραπόταμον τοῦ "Εθρου Τόνζον ἢ Τζούντζα, ὅπου περὶχωρήθησαν ἀπὸ τὸν Μωάμεθ Β'. μερικὰ χωριά διὰ νὰ τὰ νέμεται ὁ τέως βασιλεὺς τοῦ Κράτους τοῦ Πόντου.

Ὁ Μωάμεθ Β'. ἐκ τῶν ὑψηλῶν αἰχμαλώτων ἐκράτησεν εἰς τὸ χαρὲμι του τὴν σύζυγον τοῦ πρίγκηπος Ἀλεξάνδρου, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Δαυὶδ κόρη τῆς δουκὸς τῆς Μυτιλήνης Γαταλιούζου «ἀλοῦσαι ἐν Τραπεζούντῃ πολλῶν δὴ καλλίστων καὶ ὡραίων λεγομένην εἰναῖ». Μαζὺ του ἐπῆρεν ὁ Σουλτάνος καὶ τὸ τέκνον τῆς, ὅπως καὶ τὸν ἀτυχὲς διάδοχον τοῦ Γεωργίου Δ'. τὸν μικρὸν Ἀλέξιον Ε'. καὶ τὴν ὡραίαν πρίγκηπισσαν Ἄνναν, κόρη τῆς βασιλέως Δαυὶδ, τὴν ὅποιαν ὁ Σουλτάνος ἐδώκεν εἰς τὸν Ζαγανὸν τῆς Μακεδονίας. Ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Δαυὶδ Γεώργιος, ὁ ὁποῖος συνώδευσε τὸν πατέρα του εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐγίνε Μουσουλμάνος.

Ἡ εἰδησις τῆς πτώσεως τῆς Τραπεζούντος δὲν ἤργησε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ταυρίδα. Ἡ ἀτυχὴς Θεοδώρα ἤκουσε μὲ θαυμάσιον θλίψιν τὸ γεγονός καὶ πικρὸν τῆς παράπονον εἶρεν ἡχώ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ συζύγου τῆς, τοῦ Οὐζοῦν Χασάν, τὸν ὁποῖον ἔτυπεν ἡ συνείδησις διὰ τὴν ἀνάνδρην διαγωγὴν του ἐναντι τοῦ συμμάχου του βασιλέως τῆς Τραπεζούντος. Ἀντιλαμβανόμενος, ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα ὁ Σουλτάνος θὰ ἐστρέφετο καὶ ἐναντίον του, ἤρχισε

νὰ προετοιμάζεται στρατιωτικῶς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σύζυγον τοῦ Θεοδώραν εἶχε παρρημῆσεις καὶ ἀπὸ τὴν Δύσιν, ἰδίως ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ τὴν Βενετίαν, νὰ ἐτοιμάζεται πρὸς πόλεμον. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζούντος ἔπρεπε ν' ἀνασυσταθῇ. Ἡ Θεοδώρα, ἡ ὁποία διέτηρσε πάντοτε ἀκμαίαν (τὴν πίστιν τῆς πρὸς τὸ ἐθνικὸν τῆς ἰδανικὸν δὲν ἐπαύσεν οὐδέ μιὰ στιγμή νὰ ἐνεργῇ πρὸς πᾶσαν κατεῦθεν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς δουλωθείσης πατρίδος τῆς. Ὁ θάνατος τοῦ πνευματικοῦ τῆς Ἰνκεντίου τὴν ἐσπέρησεν ἐνὸς πολυτίμου συνεργάτου, ἀλλ' ὁ Μητροπολίτης Παγκράτιος τὸν ὁποῖον ὁ νέος κυρίαρχος εἶχεν ὀρίσει ὡς ἐθνάρχην τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου, ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μαζὺ τῆς καὶ τῆς ἐστειλε διαφόρους ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Κράτους τῶν Κομνηνῶν.

Μόλις εἶχε παρέλθει ἔτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κατακτήσεως τῆς Τραπεζούντος καὶ ὁ Οὐζοῦν Χασάν εἶχεν ἀνασυγκροτήσῃ τελείως τὰς στρατιωτικὰς του δυνάμεις. Ἐπίστευεν, ὅτι θὰ ἦτο εἰς θέσιν ν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς τὸν Μωάμεθ Β'. καὶ νὰ τὸν πολεμήσῃ ἀποτελεσματικῶς.

Ἡ Εὐρώπη, ἀργὰ κάπως θέλαια, εἶχεν ἀντιληφθῇ τὸ σφάλμα τῆς ν' ἀφίσῃ ἀβοήθητον τὸ τελευταῖον προπύργιον τῆς Χριστιανowości εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἀντιλαμβανέτο τώρα ὅτι ὁ Μωάμεθ Β'. θὰ ἐστρεφεν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν προσοχήν του εἰς τὴν Εὐρώπην. Μὲ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Οὐζοῦν Χασάν ἐπίστευαν, ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ προκαλέσουν ἀντιπερισπασμόν.

(Ἀκολουθεῖ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χθεςινού)
"Εἰς τοὺς λοιπὸν ἐνῶ ὁ Μωάμεθ ἤσυχος διὰ τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς ἐξησφάλιζε τὴν ἐν Ἑδρῶν ἐπέκτασιν τῶν ὁρίων τοῦ κράτους τοῦ, ὁ Οὐζοῦν Χασάν θῆκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἰδικόν του ἐπὶ τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς Περσίας, ἀπὸ Χορασάν μέχρι τῆς Καραμάνιας, ἡ ὁποία περιλαμβανούσα τὴν Παμφυλίαν μὲ πρωτεύουσάν τὸ Ἰκόνιον καὶ τὴν Κιλικίαν μὲ πρωτεύουσάν τὴν Σελεύκειαν, θεωρεῖτο ἀπὸ τὸν Μωάμεθ ὡς ἰδική του κτήσις.

"Εἴς τὴν ἐνέργειαν αὐτῇ τοῦ Οὐζοῦν Χασάν ἦταν μιὰ καθαρὰ πρόκλησις κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Ὁ Μωάμεθ Β' ἔβλεπεν, ὅτι ἡ προέλασις ἐκείνη τοῦ Οὐζοῦν Χασάν ἀποτελοῦσε ἀπειλήν κατὰ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους του εἰς τὴν Ἀνατολίην. Ἡ σύγκρουσις θά ἦτο μοιραία. Ἀλλ' ὁ ἡγέμων τῶν Ἀσπροπρόβατων Τουρκομένων δὲν ἐστάματ' ἕως ἐκεῖ τὰς ἐνεργείας του. Θέλων νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ παλαιὸν του σφάλμα καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν βασιλικὴν του σύζυγον Θεοδώραν ἔγραψε πρὸς τὸν Σουλτάνον ἀπατῶν παρ' αὐτοῦ νὰ τοῦ παραχωρήσῃ τὴν Τραπεζοῦντα.

τὴν ἀπαίτησίν του αὐτὴν ὁ Οὐζοῦν Χασάν ἐστήριζεν εἰς τὸ ὅτι ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτὸν του νόμιμον διάδοχον τοῦ πενθεροῦ τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος.

"Ενῶ τὰ πράγματα εὐρίσκοντο εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ Θεοδώρα ἔκρινε σκόπιμον νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν θεῖον τῆς Ἀυτοκράτορας Δαυὶδ εἰς τὴν ἐξορίαν του. Καλύτερον μεσάζοντα διὰ τὴν μεταβίβασιν τῶν ἐπιστολῶν τῆς πρὸς τὸν αἰχμαλώτου βασιλέα δὲν μπορούσε νὰ βρῇ ἀπὸ τὸν τέως κρωτοθεσιτάρην Ἀμοιρούτην, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ μόνος τῆς ἀκολουθίας τοῦ Δαυὶδ ποῦ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτελέσῃ τακτικά ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ τὰ ἀνάπαλιν. "Εγραψεν ἡ Θεοδώρα εἰς τὸν θεῖον τῆς νὰ φροντίσῃ μὲ κάθε τρόπον νὰ τῆς στείλῃ τὸν μικρὸν Ἀλέξιον Ε', τὸν ἀγαπημένον τῆς μικρὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν Περσίαν καὶ ἐπληροφοροῦσε τὸν βασιλέα Δαυὶδ περὶ τῆς ὅλης κινήσεως, ἡ ὁποία ἐγένετο διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Τραπεζοῦντος.

Μόλις ὁ Ἀμοιρούτης ἔλαβε γνῶσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν, ἔσπευσε νὰ τὸ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν ἐξαδελφὸν του Μαχμούτ πασάν:

— Νομίζω, τοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν μπορῶ νὰ κρατήσω τὸ πρᾶγμα μυστικόν. Εἶναι φανερά ἡ ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Λάβε τὰς ἀποφάσεις σου καὶ ἐνέργησον ὅπως σὺ νομίζεις καλύτερον...

"Εκεῖνο ποῦ ἐνόμιζε ὡς καλύτερον ὁ Μαχμούτ ἦταν νὰ μὴ κρατήσῃ τὸ μυστικὸν καὶ τὴν εὐθύνην διὰ τὸν ἑαυτὸν του. "Εσπευσε λοιπὸν ν' ἀναφέρει εἰς τὸν Σουλτάνον τὰ συμβάντα καὶ ὁ Μωάμεθ Β'.

συνδυάζων τὰ γεγονότα τῆς ἀνατολῆς μὲ τὰς ἐνεργείας μερικῶν κρατῶν τῆς Δύσεως καὶ ἔχων τὴν πληροφορίαν, ὅτι ἐδουλωθεὶς ἑλληνισμὸς ἀπέβλεπε πρὸς τὸν Δαυὶδ ὡς τὸν μέλλοντα Ἀυτοκράτορά του, ἀπεφάσισε, μὲ τὴν συνειθισμένην του γοργότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν σκληρότητα ποῦ τὸν διέκρινε νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἀμέσως τὴν κατάσταση ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν ἀπαιτητῶν καὶ νομίμων διαδόχων τοῦ θρόνου τῆς Τραπεζοῦντος. Διέταξε τὴν σύλληψιν καὶ μεταφοράν εἰς Κωνσταντῖνον τοῦ βασιλέως Δαυὶδ καὶ τῶν οικείων του καὶ τὴν ἐκεῖ ἀμείων θανατικὴν τὴν ἐκτέλεσιν. Βεβαίως ἐπροτάθη εἰς τὸν ἀτυχῆ βασιλέα Δαυὶδ ν' ἀλλαξοπιστήσῃ διὰ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του, ἀλλ' ὁ Τραπεζοῦντιος ἡγεμὼν ἠρνήθη νὰ ὑποστῇ τὸν τελευταῖον αὐτὸν ἐξευτελισμὸν προτιμήσας τὸν θάνατον.

Τοιοῦτοτρόπως ἔπесαν ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ δημίου αἱ κεφαλαὶ τοῦ βασιλέως Δαυὶδ, τῶν τριῶν υἱῶν του μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγετο καὶ ὁ ἐξισλαμισθεὶς Γεώργιος καὶ τοῦ μικροῦ Ἀλεξίου Ε'.

Μίαν νύκτα σκοτεινὴν καὶ θυελλώδη τῆς 1 Νοεμβρίου 1463 τὰ ἀκέφαλα πτώματα τοῦ βασιλέως καὶ τῶν πριγκίπων ἐρρίφθησαν εἰς μίαν πλατείαν με ἐντολήν τοῦ Σουλτάνου νὰ μὴ ταφῶν. Ἀλλὰ νὰ μείνουν ἐκεῖ καὶ νὰ καταπαράγῃσιν ἀπὸ τὰ ὄνεια. Μόνον ἡ χήρα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ μικρὸς υἱὸς τῆς, λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς τῶν ὡραίωντος, ἐσώθησαν.

Κατὰ τὴν μεταφορὰν ἐπίσης τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Τραπεζοῦντος ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Βυζάντιον, καθάρθωσε νὰ διαφύγῃ ὁ τριτότοκος υἱὸς τοῦ Δαυὶδ Ἀλεξάνδρος Κομνηνός, ὁ ὁποῖος ἔπειτα ἀπὸ μακρὰς περιπλανήσεις εἰς τὴν Θράκην, ἔφθασε τέλος διὰ μικροῦ ἀλκιευτικοῦ εἰς τὴν Μήδειαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ταυρίδα κοντὰ εἰς τὴν ἐξαδέλφην του Θεοδώραν εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἔφερε τὰ τραγικὰ νέα τοῦ χαμοῦ ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν.

"Ἀλλ' ἡ τραγικωτέρα προσωπικότης μέσα εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν αἰματηρὰν τραγωδίαν ὑπῆρξεν ἡ δευτέρα σύζυγος τοῦ βασιλέως Δαυὶδ, ἡ Ἀυτοκράτειρα Ἑλένη Καντακουζηνου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγαρίσθη ἡ ζωὴ. Ἡ ἀτυχὴς Ἀυτοκράτειρα παρέστη εἰς τὴν σφαγὴν τῆς οἰκογενείας τῆς καὶ ἀφ' οὗ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας διεφύλαξε τὰ πτώματα ἀπὸ θεοβλώσεως, τὴν νύκτα ἔσκαψε λάκκους καὶ τὰ ἐθαψε μὲ τὰ ἴδια τῆς χεῖρα.

Μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν Κομνηνῶν ἔλθε πλεόν καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἀμοιρούτη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. Ἦλθε καὶ ἐγκατεστάθη μονίμως εἰς τὸ Βυζάντιον, πολλαπλῶς ἐβεργετήθη ἀπὸ τὸν Σουλτάνον, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ὑπὲρ τῆς τυφλός.

(Ἀκολουθεῖ)

ΘΕΟΔΩΡΑ

Η ΠΡΙΓΗΝΙΣΣΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ΣΥΛΤΑΝΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ χθεςινού)

"Εν τῷ μεταξὺ ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Τραπεζοῦντος μὲ τὴν οἰκογενεάν του, τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς ἀξιωματοῦχους του, ἔφθασεν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ μετὰ ὀλιγοήμερον ἐκεῖ διαμονὴν ἀπεστάλῃ εἰς τὸν ὀριστικὸν τόπον τῆς ἐξορίας του, εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Μέλανος Ὁρους («Καρὰ Μπαλκάν») παρὰ τὸν παραπόταμον τοῦ Ἑβρου Τόνζου, ἡ Τζούτζα, ὅπου περὶεχωρήθησαν ἀπὸ τὸν Μωάμεθ Β' μερικὰ χωριά διὰ νὰ τὰ νέμεται ὁ τέως βασιλεὺς τοῦ Κράτους τοῦ Πόντου.

Ὁ Μωάμεθ Β' ἐκ τῶν ὑψηλῶν αἰχμαλώτων ἐκράτησεν εἰς τὸ χαρμὶν του τὴν σύζυγον τοῦ πριγκίπου Ἀλεξάνδρου, δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Δαυὶδ κόρην τοῦ δουκὸς τῆς Μυτιλήνης Γαταλιούζου «ἀλοῦσα ἐν Τραπεζοῦντι πολλῶν δὴ καλλιστῶν καὶ ὡραίων λεγομένην εἶναι»...

Μαζὺ τοῦ ἐπῆρξεν ὁ Σουλτάνος καὶ τὸ τέκνον τῆς, ὅπως καὶ τὸν ἀτυχῆ διάδοχον τοῦ Ἰωάννου Δ' τὸν μικρὸν Ἀλέξιον Ε', καὶ τὴν ὡραίαν πριγκίπισσαν Ἀνναν, κόρην τοῦ βασιλέως Δαυὶδ, τὴν ὁποίαν ὁ Σουλτάνος ἔδωκεν εἰς τὸν Ζαγανὸν τῆς Μακεδονίας. Ὁ γεωτερος υἱὸς τοῦ Δαυὶδ Γεώργιος, ὁ ὁποῖος συνόδευσε τὸν πατέρα του εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐγενε Μουσουλμάνος.

Ἡ εἰδησις τῆς πτώσεως τῆς Τραπεζοῦντος δὲν ἤργησε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ταυρίδα. Ἡ ἀτυχὴς Θεοδώρα ἤκουσε μὲ θαύτατη θλίψιν τὸ γεγονός καὶ μικρὸν τῆς παράπονον εὗρεν ἡχὼ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ συζύγου τῆς, τοῦ Οὐζοῦν Χασάν, τὸν ὁποῖον ἔτυπεν ἡ συνειδήσις διὰ τὴν ἀνάνδρον διαγωγὴν του ἐναντι τοῦ συμμάχου τοῦ βασιλέως τῆς Τραπεζοῦντος. Ἀντιλαμβανόμενος, ὅτι ἀργὰ ἡ γρήγορα ὁ Σουλτάνος θά ἐστρέφετο καὶ ἐναντίον του, ἤρρισε

νὰ προετοιμάζεται στρατιωτικῶς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Θεοδώραν εἶχε παραρμήσεις καὶ ἀπὸ τὴν Δύσιν, Ἰδιῶς ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ τὴν Βενετίαν, νὰ ἐτοιμάζεται πρὸς πόλεμον. Ἡ Ἀυτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος ἔπρεπε ν' ἀνασυσταθῇ. Ἡ Θεοδώρα, ἡ ὁποία διετήρησε πάντοτε ἀκαμαίαν τὴν πίσιν τῆς πρὸς τὸ ἐθνικὸν τῆς ἰδανικὸν δὲν ἔπαυεν οὔτε μιὰ στιγμὴ νὰ ἐνεργῇ πρὸς πᾶσαν κατελευθέρωσιν τῆς δουλωθείσης πατρίδος τῆς.

Φωτ. Θεοδώρα
17/18/94
1939